

УДК 347.73

ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ТА СУТНОСТІ ПРАВОВІДНОСИН ПІД ЧАС АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

Руслан РАЧИНСЬКИЙ,
аспірант
Класичного приватного університету

SUMMARY

In the article the concepts of tax legal relations in general, and in the sphere of administration, in particular, are researched. The peculiarities of tax legal relations in the sphere of administration are investigated. Innovative forms of administration are considered, as with the use of electronic services. on the administration of the value added tax and the excise tax on the imported into the customs territory of Ukraine and produced fuel.

Key words: tax relations, tax administration, e-administration, tax payers, controlling bodies.

АНОТАЦІЯ

В статті досліджено поняття податкових правовідносин взагалі, та у сфері адміністрування, зокрема. Досліджено особливості виникнення податкових правовідносин у сфері адміністрування. Розглянуто інноваційні форми адміністрування, як то із застосуванням електронних сервісів з приводу адміністрування податку на додану вартість та акцизного податку з ввезеного на митну територію України та виробленого пального.

Ключові слова: податкові правовідносини, адміністрування податків, електронне адміністрування, платники податків, контролюючі органи.

Актуальність теми дослідження. На сьогодні, пріоритетним напрямком сучасної адміністративної реформи – є реалізація податкової реформи, сутність якої полягає: у зменшенні кількості податків та зборів, спрощення їх адміністрування, запровадження системи електронного адміністрування податку на додану вартість та акцизного податку з ввезеного на митну територію України та виробленого пального; розширення використання електронних сервісів; удосконалення системи податкового контролю; створення центрів обслуговування платників податків, тощо.

Адміністрування податків – є тим інститутом фінансового права, основним завданням якого є забезпечення ефективного надходження податків та зборів до бюджетів усіх рівнів. Враховуючи впровадження в Україні адміністративно-територіальної реформи, яка передбачає передачу бюджетних повноважень місцевим органам влади, зокрема щодо встановлення на власній території місцевих податків та зборів, особливостей їх сплати до бюджету та виокремлення напрямків їх використання, питання вдосконалення системи адміністрування стає все більш актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження змісту податкових правовідносин під час адміністрування податків та зборів потрібно розпочинати з вивчення змісту та сутності самих податкових правовідносин, тому як, перші вже є похідними від останніх. У наукових колах не раз розбилися спроби детально вивчити це питання починаючи з кінця 90-х років (зокрема дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук М. Кучерявенко) та до сьогодні, це праці: А. Бризгаліна, Л. Воронової, В. Гурєєва, О. Дмитрик, Л. Касьяненко, І. Криницького, О. Музики-Стефанчук, А. Нечай, О. Орлюк, В. Рядінської, Н. Пришви, М. Перепелиці, О. Покатаєвої, Л. Савченко, О. Солдатенко та ін.

Метою статті є дослідження поняття та особливостей виникнення податкових правовідносин взагалі, та у сфері адміністрування, зокрема. Розглянути інноваційні форми адміністрування, як то із застосуванням електронних сервісів.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, якщо досліджувати зміст податкових правовідносин, то можна зазначити, що вони підпорядкована певній меті, а саме: встановленню і стягненню податків. Держава зацікавлена у своєчасному надходженні податкових платежів, які вже стають її власністю, бо вона не може існувати без матеріального забезпечення, а податки складають основу державного та місцевих бюджетів. Норми, які регулюють такі відносини, мають санкції вказівки на наслідки невиконання правил, що містяться в нормах та забезпечуються державним примусом [1]. Це пояснюється імперативним засобом правового регулювання податкових правовідносин, як складової фінансових.

Податкові правовідносини – відносини, що виникають у відповідності з податковими нормами, і регулюють встановлення, введення, справляння та стягнення податків та інших обов'язкових платежів. Вони мають певні особливості, зокрема:

- виникають і розвиваються виключно в сфері фінансової діяльності держави на стадії формування державних доходів.

- мають майновий характер. В якості майнових благ виступають грошові кошти, що надходять від різних суб'єктів до бюджетів і державних цільових фондів у вигляді податкових платежів;

- є публічно-правовими, тому як є формами реалізації публічних інтересів;

- є відношенням владного характеру, що обумовлено формою реалізації податкової норми, яка має імперативний характер [2].

Владно-майновий характер податкових правовідносин визначає юридичне положення суб'єктів у конкретних податкових правовідносинах. Контролюючий орган виступає від імені держави та наділений певними повноваженнями, тоді як інший суб'єкт виконує свій юридичний обов'язок за встановленими для нього правилами поведінки (ведення обліку доходів та витрат, сплата податку, надання звітності) [3].

Під повноваженнями слід розуміти офіційно надане якійсь особі право певної діяльності, ведення справ.

В теорії держави і права повноваження – є засобом впливу суб'єкта на правову поведінку об'єктів. Повноваження є одночасно і правом, і обов'язком особи, що ними володіє, вона має й певні додаткові можливості, проте не може їх використовувати на свій розсуд, а тільки у формально визначений спосіб.

Якщо дослідити повноваження контролюючих органів, то вони чітко закріплені у ст. 20 ПК України. У п. 41.3, ст. 41 ПК України підкреслюється те, що повноваження контролюючих органів визначаються Податковим та Митними кодексами України та іншими законами.

М. Кучерявенко пропонує поділити контролюючі органи на дві групи, саме виходячи з повноважень, що вони виконують:

– безпосередньо податкові, основна діяльність яких пов'язана з контролем за надходженням податків та зборів до бюджетів усіх рівнів. Ці органи створені спеціально і винятково для функціонування у сфері оподаткування. До них належать (територіальні відділення ДФС та податкова міліція);

– опосередковано податкові, які здійснюють управління у сфері оподаткування поряд зі своєю основною діяльністю. Вони забезпечують контроль за надходженням податків та зборів та набувають статусу податкових тільки за певних умов. До них можна віднести (митниці, Державна казначейська служба України [4]).

Але у червні 2010 року Наказом Міністерства Юстиції України було введено поняття дискреційних повноважень, що стосувалося й контролюючих органів, теж.

Під дискреційними повноваження слід розуміти сукупність прав та обов'язків органів державної влади та місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом (п. 1.6 Наказу [5]).

Введення цього поняття, можна сказати законодавчо закріпило права контролюючих органів самостійно (на власний розсуд) обрати один з кількох варіантів управлінського рішення. Але закріплення у правовому полі дискреційних повноважень – є неоднозначним законодавчим рішенням, бо використовуючи такі повноваження контролюючий орган, як і будь який інший орган виконавчої влади має, передусім, адекватно оцінювати ситуацію, що склалася з метою недопущення зловживання владою або службовим становищем. Тобто, посадова особа, яка приймає певне управлінське, або колегіальний орган, має перш за все керуватися державними інтересами, що виявляється у функції, яку виконують податки та збори – наповнення бюджетної скарбниці.

Як зазначає Ю. Крохіна: «податкові правовідносини мають власну специфіку, не властиву іншим правовим інститутам, яка полягає в наявності особливих підстав і особливого механізму позбавлення прав власності платників податків» [6], який полягає у відсутності можливості розпорядження платником податків частиною власного майна на свій розсуд у вигляді означеної суми грошових коштів, яку підлягає перерахуванню до державного чи місцевого бюджетів в якості податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Підставою позбавлення права власності на це майно – є Конституційний обов'язок платника податку, закріплений у ст. 67 Конституції. І у цьому обов'язку втілено публічний інтерес усіх членів суспільства. Адже надходження від податків та зборів сприятимуть органам державної влади та місцевого самоврядування повноцінно виконувати покладений на них обов'язок з фінансування соціально-економічних програм.

Але, як справедливо зазначає Ю. Крохіна, що для виникнення податкових правовідносин зі справляння державних та місцевих податків та зборів необхідно не тільки їх встановити, тобто визначити всі елементи оподаткування [6] (платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку та подання податкової звітності), а й ввести в дію ці податки та збори. І головним в цьому моменті – є дотримання такого принципу, на якому ґрунтується податкове законодавство, як стабільність, тобто до будь-якого з елементів податків та зборів зміни не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила [7].

В. Белих серед особливостей податкових відносин виділяє їх здатність виступати у якості відносин з приводу розподілу тягаря публічних витрат, результати яких виражаються в перерозподілі доходів у суспільстві. На його думку, вплив податкових відносин може спричинити перерозподіл економічних ресурсів [8]. І це пояснюється функціями, які виконують податки, зокрема регулюючою та розподільчою.

Регулююча функція слугує своєрідним доповненням основної функції податків – фіскальної та стосується як регулювання виробництва, так і регулювання споживання (через запровадження непрямих податків). Багато науковців під регулюючою функцією розуміють лише надання податкових пільг окремим виробникам чи галузям національної економіки. Але податкове регулювання є дуже складним механізмом, який враховує не тільки податковий тиск, а й перспективи того чи іншого виду діяльності, рівні прибутковості, тощо [9].

Саме завдяки окремим елементам податків здійснюється перерозподіл ВВП та регулювання соціально-економічних процесів в країні, зокрема із використанням податкових пільг, шляхом: запровадження знижених податкових ставок, зменшення бази оподаткування, виключення окремих складових з числа об'єкта оподаткування, надання податкових канікул, звільнення від сплати податків окремих категорій платників податків, тощо. Такі податкові преференції стали виконувати певну регулюючу функцію впливаючи на економічні процеси:

– збільшувати чи зменшувати нагромадження капіталу та платоспроможний попит населення;

– стимулювати чи де-стимулювати темпи зростання національної економіки;

– сприяти вирішенню соціальних завдань, як-то: покращення демографічної ситуації в країні; захист мало-забезпечених верств населення; перерозподіл доходів на користь менш забезпечених категорій громадян. Але, ці завдання більш характеризують вже розподільчу функцію податків, бо відбувається розподіл отриманих коштів на соціальні проекти.

Розподільна функція, також, є відображенням фіскальної, адже кінцевою метою наповнення державного та місцевих бюджетів – є подальше розподілення отриманих коштів. На стадії розподілу ця функція дуже тісно переплітається з регулюючою, зокрема це стосується непрямих податків, адже регулюючи споживання, вони створюють основи для перерозподілу коштів одних платників на користь інших [9].

На думку науковців: «... розподільчо-регулююча функція закладена в сутності кожного податку. Податки пов'язані з процесами перерозподілу вартісних пропорцій національного продукту між платниками податків та державою. Причому розміри цих вартісних пропорцій безпосередньо й регулюються за допомогою податків» [10, с. 35; 11, с. 27].

Умови реалізації регуляторного потенціалу податків визначаються станом основних параметрів економічного розвитку, залежно від того, на якій стадії розвитку перебуває економіка держави, необхідно може бути активізацію стимулюючих або стримуючих важелів регуляторного потенціалу податкової системи [11, с. 28].

О. Кудий наголошує на тому, що зв'язок, який виникає між суб'єктами правовідносин має індивідуальний, конкретно визначений характер, що він пояснює індивідуалізованим за своїм суб'єктним складом, за змістом прав і обов'язків цих суб'єктів характером податкових правовідносин. Проте, у той же час він наполягає у наявності певної невизначеності правового статусу платників податків, що призводить до диспропорцій прав і обов'язків. Адже, на його думку обсяг прав платників податків є набагато меншим за обсяг їх обов'язків [12].

На думку О. Бакун у разі набуття податковим органом та платником податку юридичних прав та обов'язків, вони підпадають під безпосередній вплив держави, яка підтримує право податкового органу стягувати податки, гарантує його дії і забезпечує виконання обов'язків платником податку. ; 4) правовідносини у галузі податків – це завжди зв'язок суб'єктів через реальні, фактично існуючі права та обов'язки, які фіксують суворо визначену міру поведінки кожної із сторін [13].

І. Пасічна під податковими правовідносинами пропонує розуміти – вид масових, гарантованих державою фінансових правовідносин, що завжди є комплексними владно-майновими, грошовими відносинами, які ґрунтуються на податково-правових нормах. На її думку такі відносини мають конфліктний характер і виникають лише у сфері утворення фінансових ресурсів держави [14, с. 194-195]. Але с запропонованим трактуванням можливо частково посперечатися, зокрема стосовно поняття „як різновид масових правовідносин...” У науковій літературі не зустрічається подібний термін, і його вживання, мабуть, є не зовсім коректним. Але, можна припустити, що авторка мала на увазі конституційний обов'язок кожного сплачувати податки і збори та щорічно подавати до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік (ст. 67 Конституції [15]). Адже, податковий обов'язок витікає з Конституційної норми.

Але, ми цілком погоджуємося з автором стосовно конфліктного характеру податкових правовідносин. Причини виникнення конфлікту науковці вважають:

- часте внесення змін до податкового законодавства;
- невідповідність реаліям часу та бюрократичність асид податкового адміністрування;
- різний правовий статус платників податків та контролюючих органів;
- відсутність зворотного зв'язку між платником податків і контролюючим органом;
- каральний характер податкової системи;
- відсутність гласності у реалізації податкової політики держави;
- відсутність інформації про ефективність використання фінансових ресурсів [16].

На думку Т.В. Калінеску, конфлікт обов'язково має соціальний характер, тому що в його основі лежать об'єктивні розбіжності або протиріччя цілей та інтересів різних суб'єктів. Основними причинами будь-якого конфлікту можна назвати - обмеженість ресурсів, які потрібно ділити, взаємозалежність завдань, розходження з метою, розходження в інтересах і цінностях, розходження в манері поведінки, у рівні освіти, а також погані комунікації, за допомогою яких здійснюється передача інформації для прийняття відповідного рішення [17].

Автор один із факторів конфлікту інтересів виділяє «обмеженість ресурсів, які потрібно ділити», вважаємо, що цей фактор, найбільш характеризує причину конфлікту. Основною функцією, що виконують податки – є фіскальна, саме вона й визначає сутність й суспільне значення податків. Сутність цієї функції полягає у формуванні (за рахунок податків) фінансової основи бюджетів усіх рівнів. За допомогою фіскальної функції відбувається реалізація соціальної спрямованості податків, виявляються конкретні форми утворення фінансових ресурсів держави, що забезпечують, як існування самої держави так і можливість органів державної влади та місцевого самоврядування повноцінно виконувати покладені на них функції з фінансування соціально-економічних програм. Отже, держава зацікавлена у максимальному наповненні державної скарбниці, використовуючи різні методи збільшення податкових надходжень, зазвичай не зовсім ефективних: шляхом впровадження нових податків та зборів, розширення переліку об'єктів оподаткування, збільшення суб'єктного складу платників податків, розширення податкової бази, підвищення ставок податків, скасування податкових пільг, тощо.

У той же час кожний суб'єкт господарювання бажає збільшити власні прибутки, зазвичай шляхом ухилення від сплати податків та зборів (мінімізації податкової бази, фальсифікація даних бухгалтерської та фінансової звітності; перекручення об'єкта оподаткування шляхом незаконної зміни економічних показників, як то: приховування (заниження) показників від реалізації продукції, завищення витрат, які відносяться на собівартість продукції, тощо).

Досягнення консенсусу між державою та платниками податків може бути з урахуванням інтересів обох сторін, зокрема дуже важливим є перехід до співпраці між контролюючим органом та платником податків, шляхом надання регулярних консультацій, попередження про настання строку подання податкової звітності та сплати податків, зокрема авансових внесків; проведення громадських обговорень щодо найбільш гострих питань стосовно справляння податків та зборів. Але наявність лише діалогу між двома сторонами не призведе до збільшення податкових надходжень, якщо на платника покладено занадто високе податкове навантаження. Отже потрібно виробляти податкову політику, яка буде враховувати й інтереси платників податків у напрямку зменшення податкового навантаження, зокрема у тих галузях економіки, що забезпечують споживачів соціально-орієнтованими товарами та послугами.

Стосовно адміністрування податків, у наукових колах багато існує поглядів на сутність цього процесу, але більшість з них сходяться на думці, що адміністрування податків – є управлінським процесом.

Так, А. О. Селіванов розглядає процес адміністрування податків як «правовідносини, що складаються у сфері здійснення уповноваженими державними органами заходів з погашення податкового боргу і передбачають застосування методів владно-примусового характеру до платників податків» [18].

Так, О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров та С. М. Попова під податковим адмініструванням пропонують розуміти сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори, за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети та притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства [19].

В. Л. Андрущенко пропонує розглядати категорію податкового адміністрування з позиції соціального управління, точніше, як «управління людьми і подіями у сфері оподаткування через ієрархічно структуровані рішення представницьких органів та дії відповідних виконавчо-владних установ». Пояснює він тим, що людина є основним учасником процесу адміністрування податків та зборів, бо вона, безпосередньо, бере участь в економічних відносинах з державою з приводу формування централізованих фондів грошових коштів держави через сплату податків та зборів [20, с. 11; 12].

Р. Паславська вважає, що, взагалі не коректно застосувати термін „адміністрування” до податкових платежів. На її думку, адміністрування не є одностороннім актом примусу, а скоріше – консенсусом, що базується на усвідомленні можливості притягнення до відповідальності сторін у досягненні суспільно важливих цілей [21, с. 59]. Хоча з такою думкою можливо лише частково погодитися, бо за умов існування занадто високого податкового навантаження, завжди буде мати місце бажання ухилення від сплати податків, не зважаючи на усвідомлення притягнення платника податку до відповідальності. Для існування консенсусу, як ми вже казали, потрібно виробляти податкову політику, яка буде враховувати й інтереси не тільки держави, а й платників податків у напрямку оптимізації податкового навантаження.

Стосовно визначення цього терміну у нормативно-правових актах, можна спостерігати відсутність, як такого, тривалий час. Так, ПК України було затверджено 2 грудня 2010 року, який набув чинності з 1 січня 2011 року. І, лише у липні 2013 року ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи», було внесено зміни до п. 14.1, ст. 14 ПК України шляхом доповнення пп. 14.1.1-1 в якому надано визначення поняттю адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування як сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів [22].

Ст. 19-1 ПК України уточнює функції, які виконують контролюючі органи, серед яких здійснення адміністрування податків, зборів та інших платежів; організація інформаційно-аналітичного забезпечення та автоматизація процесів адміністрування.

Але, не зважаючи на те, що чітке визначення цього поняття з'явилося лише у липні 2013 року, протягом 2,5 років у ПК України містився вже Розділ II, який мав назву «Адміністрування податків, зборів, платежів».

У липні 2015 року ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування податку на додану вартість» [23] було внесено зміни до ПК України в частині доповнення статтею 200-1, якою запроваджено поняття електронного адміністрування податку на додану вартість.

Система електронного адміністрування податку на додану вартість забезпечує автоматичний облік в розрізі платників податку:

- суми податку, що містяться у виданих та отриманих податкових накладних та розрахунках коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- суми податку, сплачені платниками при ввезенні товару на митну територію України;
- суми поповнення та залишку коштів на рахунках в системі електронного адміністрування податку на додану вартість;

– суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування до податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних (п. 200-1.1, ст. 200-1 ПК України [22]).

Дотогож, спостерігається активне впровадження Інтернет технологій для використання в системі адміністрування податків та зборів, і наприкінці грудня 2015 року ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [24] вводиться поняття електронного адміністрування реалізації пального (далі за текстом – СЕАРП). Результатом впровадження стало збільшення надходжень до державного бюджету від акцизного податку з ввезеного на митну територію України та виробленого пального та місцевих бюджетів за рахунок акцизного податку з реалізованого пального через роздрібну торговельну мережу.

Запровадження СЕАРП сприяло зменшенню тіншового обігу нафтопродуктів. Так, якщо у 2014 році тіншовий обіг становив 758,8 тис. т., у 2015 році лише 242 тис. т., а у 2016 році лише 9,3 тис. т. [25].

Висновки:

Дослідивши поняття податкових правовідносин взагалі, та у сфері адміністрування, зокрема, можна зробити наступні висновки.

1. Податкові правовідносини у сфері адміністрування – виникають у відповідності з податковими нормами, і складаються у сфері здійснення уповноваженими державними органами управлінської діяльності, спрямованої: на здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, за правильністю обчислення податкового обов'язку; повнотою та своєчасністю перерахування податків та зборів до державного та місцевих бюджетів; своєчасністю подання податкової звітності до контролюючих органів, та притягнення до відповідальності платників податків у разі порушення ними податкового законодавства.

2. Досягнення консенсусу у сфері адміністрування податків та зборів може бути лише виробляти податкову політику, яка буде враховувати й інтереси не тільки держави, а й платників податків у напрямку оптимізації податкового навантаження.

Список використаної літератури:

1. Віхров О.П. Фінансове право : Конспект лекцій [Електронний ресурс] / О.П. Віхров, С.О. Ніщимна. – Чернігів : ЧДІЕУ, 2002. – 280 с. – Режим доступу: <http://fingal.com.ua/content/view/1322/88/1/0/>
2. Легкова М.Ф. Податкове право : посібник / М.Ф. Легкова, В.Б. Марченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abetka.org/yurydychna-osvita/podatkove-pravo/podatkove-pravo---posibnik---legkova-m-f-marченко-v-b->
3. Податкове право : навчальний посібник / Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, Д.А. Кобильник та ін. ; за ред. проф. М.П. Кучерявенко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 400 с.
4. Кучерявенко М.П. Податкове право Навчальний посібник. – Харків: Право, 2013. – 536 с. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://megalib.com.ua/content/9313_Kontroluuchi_organ_i_organ_i_styagnennya.html
5. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства юстиції України 23.06.2010 р., № 1380/5 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10>
6. Налоговое право России : учебник для вузов / отв. ред. д. ю. н., проф. Ю.А. Крохина. – 2-е изд., перераб. – М. : Норма, 2004. – 720 с.
7. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

8. Бельх В.С. Налоговое право России : краткий учебный курс [Электронный ресурс] / В.С. Бельх, Д.В. Винницкий. – М. : НОРМА, 2004. – Режим доступа: http://forum.yurclub.ru/index.php?app=downloads&module=display&section=download&do=confirm_download&id=972.
9. Гега П.Т., Доля Л.М. / Основы податкового права: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 302 с. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/3747/24/>
10. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: Монографія. – Тернопіль: Картбланш, 2005. – 371 с.
11. Атаманчук О. В. Регулююча функція податків та регуляторний потенціал податкової системи / О. В. Атаманчук // Економіка та держава. – 2008. – № 10. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2008/9.pdf
12. Куций О.А. Адміністративно-правові засоби забезпечення прав фізичних осіб у податкових правовідносинах: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.А. Куций ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2004. – 19 с. – укр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe
13. Бакун О.В. Громадянин як суб'єкт податкових правовідносин в умовах переходу до ринкової економіки: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.В. Бакун ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2000. – 16 с. – укр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe
14. Пасічна І. О. Особливості податкових правовідносин / І. О. Пасічна // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 187–196.
15. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
16. Сидорович О.Ю. Конфлікт інтересів між податкоплатником і фіскальними органами: суть, передумови виникнення та способи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/sidorovich-oyu-konflikt-interesiv-mizh-podatkoplatnikom-i-fiskalnimi-organami-sut-peredumovi-viniknennya-ta-sposobi-virishennya/>
17. Калінеску Т.В. Адміністрування податків [текст] Навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1718040152536/ekonomika/konflikt_interesiv_podatkovi_rozysnennya_stroki_davnosti
18. Селіванов А. О. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України / А. О. Селіванов // Право України. – 2002. – № 2. – С. 34-38.
19. Податкове право. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. http://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
20. Адміністрування податків, зборів, платежів: навч. посіб. / [В.П. Хомутенко, І.С. Луценко, А.В. Хомутенко]; за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: «Атлант», 2015. – 314 с.
21. Паславська Р.Ю. Сутність системи адміністрування податків та особливості її функціонування в Україні / Р.Ю. Паславська // Актуальні проблеми розвитку економіки та регіону. – 2013. – Вип. 9. – С. 58–63.
22. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування податку на додану вартість [Електронний ресурс]: Закон України від 16.07.2015 р., № 643-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643-19>
24. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році [Електронний ресурс]: Закон України від 24.12.2015 р., № 909-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.
25. Калінеску Т.В. Адміністрування податків [текст] Навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович - К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1718040152536/ekonomika/konflikt_interesiv_podatkovi_rozysnennya_stroki_davnosti
26. Звіт про виконання плану роботи державної фіскальної служби України за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/199244.pdf>